

виготовлених і реалізованих товарів – попит на злочини, а заходи правового виявлення і покарання вважають своєрідним регулюванням цього «ринку» [3,с.141].

Рівень злочинності у сфері економіки став загрожувати національній безпеці України, існуванню українського суспільства, і ця проблема перетворилася із загально-соціальної на політичну. Динаміка розвитку цієї злочинності виявляє з року в рік неухильну загальну тенденцію до зростання. Характер динаміки (тенденції) свідчить про зростання соціальної небезпеки й заподіяної шкоди окремими злочинцями чи злочинними угрупованнями. У структурі економічної злочинності за розміром заподіяної шкоди домінують злочини в банківській сфері, у сфері міжнародних економічних відносин.

Офіційна статистична картина економічної злочинності не відтворює загальних процесів, які в ній відбуваються, внаслідок її значної неповноти. Відшкодування збитків державі за результатами діяльності правоохоронних органів по викриттю цих злочинів ні в якій мірі не компенсує витрати на їх утримання. Причини неухильного зростання злочинів у сфері економіки обумовлені перш за все глобальною соціально-економічною й політичною кризою в державі, тому організація ефективної системи протидії економічній злочинності можлива тільки на основі єдності загально соціальних, соціально-кримінологічних і кримінально-правових заходів.

Використані джерела

1. Конституція України// Відомості Верховної Ради України , 1996, № 30, ст. 141- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2001, № 25-26, ст.131 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
3. Глущенко В. В. Економічна злочинність , прийоми приховування і методи її виявлення. / В.В. Глущенко //Вісті Кримінологічної асоціації України. Вип 1.-Х.: В-цтво Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2004.- С. 173- 175.

Хитрук Р.О. – курсант факультету економіко-правової безпеки;
науковий керівник **Кокарєв І.В.** - доцент кафедри економічної та інформаційної безпеки, кандидат економічних наук, доцент (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ЕКОНОМІЧНІ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сьогодні Україна - активний учасник міжнародних зовнішньоекономічних відносин. Вихід на міжнародний ринок відкрив широкий спектр можливостей для ефективного та прибуткового ведення підприємницької діяльності для суб'єктів господарювання. Після лібералізації зовнішньоекономічної діяльності права учасників цієї сфери

отримали всі без винятку суб'єкти підприємницької діяльності, у тому числі і фізичні особи, міжнародні об'єднання, неприбуткові організації, об'єднання фізичних і юридичних осіб, державні органи та органи місцевого самоврядування.

Визнання України суверенною державою, здобуття ознак повноправного суб'єкта міжнародного співтовариства стали своєрідним каталізатором, що зумовив стрімке підвищення активності учасників зовнішньоекономічних відносин у різних сегментах економіки. На міжнародному рівні з боку держави відзначалося прагнення до встановлення цивілізованого рівноправного діалогу, який би ґрунтувався на послідовній державній стратегії щодо захисту вітчизняної економіки від деструктивного впливу зовнішніх економічних та кримінальних чинників.

Аналізуючи тіньову складову зовнішньоекономічної сфери господарювання, а також визначаючи масштаби загроз кримінального характеру зовнішньоекономічній безпеці України від учинення учасниками ЗЕД деліктних проступків, дослідникові неминуче доведеться акцентувати увагу на особливостях провадження господарської діяльності у цій сфері. Необхідно зазначити, що така діяльність, набуваючи транснаціонального характеру, підпадає під вплив окремих чинників. При цьому відбувається взаємодія законодавства України та правових норм тих іноземних держав, представники яких є учасниками фінансово-господарських операцій. Серед таких чинників ми пропонуємо виділити найбільш загальні, а саме:

1. Укладання та виконання угод (контрактів), які за формою реалізації значно різняться від господарських договорів між суб'єктами підприємництва всередині країни, а також повинні відповідати вимогам міжнародних договорів України;

2. Вільний вибір сторонами контракту грошової одиниці для проведення розрахунків, необхідність одержання передбачених законодавством дозволів (ліцензій) на здійснення окремих фінансово-господарських операцій, у тому числі щодо переміщення окремих груп товарів чи послуг через державний кордон, їх кількості (квотування, ліцензійне обмеження);

3. Дотримання спеціальних законодавчих норм у сфері ЗЕД, пов'язаних з обмеженням строку та встановленням форм розрахунків;

4. Особливий порядок іноземного представництва з боку фірми-контрагента (наприклад вимога подання довіреності на здійснення представницьких функцій, оформлену згідно із законом країни, де офіційно зареєстровано контору іноземного суб'єкта господарської діяльності) та ін.

Статистичні дані та висновки незалежних експертів свідчать про те, що сферу зовнішньоекономічної діяльності пронизують численні схеми тіньового капіталообороту, які супроводжують експортно-імпортні операції. Насамперед це - виведення валюти в офшорні зони та на банківські рахунки підставних фірм українських резидентів за кордоном, деперсоніфікація реальних власників інвестиційних коштів, які вкладаються в найбільш прибуткові галузі української економіки, а також учинення інших

протиправних дій, що створюють реальну загрозу зовнішньоекономічній безпеці. Все це значно підриває національну економічну безпеку України, оскільки збільшення питомої ваги іноземного капіталу в ключових галузях економіки веде до втрати можливості державного впливу на формування політики в таких сферах економічної діяльності.

Практика засвідчує, що на будь-якому етапі зовнішньоекономічної операції суб'єктами ЗЕД можуть бути вчинені дії, які межують з порушеннями кримінального законодавства, та містять реальні загрози національній безпеці України. Це відбувається внаслідок негативного впливу штучно створеного дисбалансу під час взаємодії фінансово-господарського та правового механізмів, при цьому функції координатора перебирають на себе корумповані представники правоохоронних та контрольно-дозвільних органів. Вони в ручному режимі, на власний розсуд вирішують питання щодо розміру податків, митних платежів, обов'язкових зборів, кількості та сортності товарів тощо. Злочинна діяльність вказаної категорії осіб зумовлює настання значних матеріальних збитків, що відображаються на мінімізації бюджетних надходжень, неправомірному зменшенні фінансових результатів від підприємницької діяльності суб'єктів цієї сфери при нарахуванні розмірів платежів до централізованих та децентралізованих фондів коштів, неправомірному виведенні валюти за межі України.

Згідно зі спільною вказівкою Генеральної прокуратури, МВС, СБУ, ДПА України № 12-157окв від 02.06.2004 р. щодо єдиного порядку обліку злочинів у сфері економіки до злочинів у зовнішньоекономічній діяльності необхідно відносити злочини, пов'язані з порушенням резидентами та органами валютного контролю (Державна податкова служба, Державна митна служба, НБУ інші уповноважені банки) вимог законів про зовнішньоекономічну діяльність, передусім при укладанні контрактів, здійсненні розрахунків, відшкодування ПДВ; злочини, скоєні на підприємствах усіх форм власності при проведенні таких дій: експорту або імпорту товарів; наданні вітчизняним та іноземним суб'єктам господарської діяльності послуг, у тому числі виробничих, транспортно-експедиційних, страхових, консультаційних, маркетингових, експортних, інвестиційних, посередницьких, брокерських, агентських, консигнаційних, управлінських, облікових, аудиторських, юридичних, туристичних, щодо працевлаштування за кордоном та інших послуг, що не заборонені законами України; наукової, науково-технічної, науково-виробничої, навчальної та іншої кооперації з іноземними суб'єктами господарської діяльності; міжнародних фінансових операцій та операцій з цінними паперами; кредитних і розрахункових операцій (у т. ч. повернення валютної виручки) між вітчизняними та іноземними суб'єктами господарської діяльності; товарообмінних (бартерних) операцій та іншої діяльності, побудованої на формах зустрічної торгівлі між вітчизняними та іноземними суб'єктами господарювання; лізингових операціях між вітчизняними та іноземними суб'єктами господарської діяльності; незаконному ввезенні в Україну і вивезенні за її межі товарів; при проведенні службової діяльності працівників митних

органів [3].

Отже, можемо констатувати, що спільними зусиллями влади і компетентних органів можна суттєво обмежити тіньову складову сфери зовнішньоекономічної діяльності, мінімізувати втрати бюджету від контрабанди товарів до України та спрямувати додаткові фінансові надходження до централізованих та децентралізованих фондів коштів. Аналіз показує, що навіть фрагментарні та непослідовні спроби наведення ладу в цій сфері практично одразу дають відчутний позитивний ефект у формі збільшення надходжень до Держбюджету.

Використані джерела

1. Перепелиця А. И. Уголовно-правовая борьба с организованной преступностью в сфере хозяйственной деятельности / А. И. Перепелиця // Правові проблеми боротьби зі злочинністю. – 2002. Книга 2. – С. 154.
2. Зелинский А. Ф. Понятие «преступная деятельность» / А. Ф. Зелинский // Сов. государство и право. – 1978. – № 10. – С. 98–100.
3. Щодо єдиного порядку обліку злочинів у сфері економіки: (Спільна вказівка Ген. прокуратури, МВС, ДПА та Служби безпеки України від 02.06.2004 р. № 12-157) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : stat@uvddon.dones.ua
4. Документування злочинних дій хабарників: [методич. рекомендації] / за ред. В. І. Литвиненка ; [упоряд.: В. С. Гарлицький, О. О. Дульський, В. М. Конорев, В. Б. Моцар]. – К. : РВВ МВС України, 2001. – 80 с. – С. 6.
5. Загрози без кордонів [Електронний ресурс] / Український Інтерпол: шляхом розвитку. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/Tasko/017.htm>
6. Про рішення РНБОУ від 11 верес. 2009 р. «Про стан злочинності у державі та координацію діяльності органів державної влади у протидії злочинним проявам і корупції» : Указ Президента України від 27 жовт. 2009 р. № 870/2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – [6-те вид., переробл. та доповн.]. – К. : Юридична думка, 2009. – 1236 с.

Хоменко В.М. , **Савченко В.О.** - студентки юридичного факультету; науковий керівник: **Косиченко О.О.** – доцент кафедри економічної та інформаційної безпеки, кандидат технічних наук, доцент (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМИ ЛАТЕНТНОСТІ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ

У зв'язку із розвитком всесвітньої мережі Інтернет з'явився новий вид злочинності, а саме – кіберзлочинність. З кожним днем вона набирає оберти та несе за собою незворотні наслідки. Дана проблематика загострює необхідність боротьби зі злочинами такого роду: створення комп'ютерних систем, технологій з підвищеним рівнем безпеки в мережі, законодавчої бази,